

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дпн Дора Левтерова - Гаджалова

ПУ „Паисий Хилендарски“

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „професор“
в Софийския университет „Св. Климент Охридски“

по област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.2. Педагогика

(Специална педагогика)

В конкурса за „професор“, обявен в Държавен вестник, обявен в ДВ, бр. 48 от 26 май, 2020 г. обявен в ДВ, бр. 48 от 26 май, 2020 г. В конкурса като единствен кандидат участва доц. д.п.н. Милен Замфиров от СУ „Св. Климент Охридски“ с 3 самостоятелни монографии; 13 статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, 4 от които на английски език. Цялостната научна продукция на кандидата, включва 10 монографии, три учебни помагала, 3 библиографии на учени, 111 статии в реномирани списания, 106 доклада изнесени на конференции без импакт фактор, 10 публикувани абстракти от доклади от конференции и научни форуми, 19 научно-популярни статии, 12 мултимедийни продукта (CD/DVD/WEB).

Във връзка с минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ се установи следната фактология за кандидата:

Група показатели А	50 точки
Група показатели Б	100 точки
Група показатели В	200 точки
Група показатели Г	270 точки
Група показатели Д	225 точки
Група показатели Е	410 точки

Видно е че научната продукция на кандидата доц. д.п.н. Милен Замфиров надвишава значително минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“.

Кандидатът доц. д.п.н. Милен Замфиров е приложил общо 15 научни труда, от които 3 монографии и 13 статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани

в световноизвестни бази данни с научна информация . Приемат се за рецензирани всички представени публикации. Разпределението на научните трудове по рубрики: език на публикуване и публикуване в страната и в чужбина, е както следва, 6 от статиите са публикувани в български научни издания и 4 в англоезични научни издания. Монографиите и статиите са с пълнотекстово съдържание и с удостоверено публикуване.

1. Кратки биографични данни на кандидата

Кандидатът притежава ОКС „Бакалавър“ по „специална педагогика“ и по „физика“; ОКС „Магистър“ по „специална педагогика“ и по „математика и информатика“; придобити квалификации по CISCO Certified Network Associate, „Учител по информационни технологии 5.-8. Клас; „Учител по информатика и информационни технологии; „Учител по математика“; първа квалификационна степен, образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „методика на обучението по физика“ и научната степен „доктор на науките“ по специална педагогика.

В професионалния му път преминава през длъжности „ресурсен учител“; изпълнителен директор на Дневен център „Покров Богородичен“; учител по информационни технологии; болничен учител. От 2009 година работи в СУ „Св.Кл.Охридски“ с кариерно развитие като старши асистент, главен асистент, доцент. От 2013 година е Координатор на Докторантско училище към ФНОИ и Координатор на EEA GRANTS за ФНОИ, от 2018 година е ръководител на Университетски център „Академия за деца“ към СУ „Св. Климент Охридски“, от 2019 година е директор на Центъра за подпомагане на чуждестранни студенти от български произход към СУ „Св. Климент Охридски“. От ноември 2019 година е избран за Декан на Факултета по науки за образованието и изкуствата към СУ „Св.Климент Охридски“.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Учебната заетост на доц. Замфиров през последните пет години надвишава изискуемата и варира за отделните учебни години от 760 ч. до 2555 часа . Преподаваните учебни дисциплини презентират академичната информираност и компетентностите на кандидата да синергизира знания от различни научни области: Специална педагогика; ИКТ в обучението и работа в дигитална среда; Методика на обучението по математика при ученици със СОП; ТМО на обучението по природни науки и екология за ученици със СОП; ТМО на обучението по компютърно моделиране и ИТ при ученици със СОП. За всяка от учебните дисциплини, кандидатът е разработил авторски учебни програми, като допълнително е представена и учебна програма по „Формиране на умения за разработване на проекти“.

Научната и научно-приложна дейност на кандидата би могла да се прецизира в няколко основни научни пространства:

- Информационни и комуникационни технологии в обучението и работа в дигитална среда за ученици със СОП, включително и образователни дигитални игри;
- Компютърно моделиране за ученици със СОП;
- Психометрични тестове и диагностичен инструментариум за ученици със СОП и за ученици с таланти;
- Апликация на класически подходи в българското приобщаващо образование;
- Методи за неформално обучение в контекста на сравнителната специална педагогика.

Доц. Замфиров е участвал в два международни проекта, свързани с проблемите на жестовия език и на роботиката и ИКТ при СОП, като за двата проекта е бил национален координатор. Също така е бил ръководител на 4 национални проекта и учител и експерт в шест национални проекта.

За високия научен авторитет на кандидата красноречиво говорят и фактите:

- участие в пет научни журита за придобиване на ОНС „доктор“ и в едно жури за академичната длъжност „доцент“;
- заемана позиция Executive Peer-Reviewer в Journal of Educational Technology & Society; International Journal of Education (IJE) и в International Journal on Information Theory (IJIT).
- научно ръководство на 7 успешно защитили докторанти;
- цитирани публикации в Web of Science Clarivate Analytics /1997 г. - / – общо 6 цитирания, 3 цитирания на 10 индексирани документа h-index: 1; Scopus ELSEVIER /1960 г. - / – общо 6 цитирания на 8 индексирани документа h-index: 2; EBSCO: Academic Search Complete – 1 цитиране; JSTOR – 1 цитиране; SpringerLink – 1 цитиране; Central and Eastern European Online Library /CEEOL / – 3 цитирания; Цитирания, установени от автора: по традиционен начин – 62 цитирания и чрез Google Наука - 12 цитирания с h-index: 2;
- индексирани публикации: EBSCO: Academic Search Complete – 2 публикации; Central and Eastern European Online Library /CEEOL / – 12 публикации; JSTOR – 1 публикация; CiteSeerX – 4 публикации; ИНИОН РАН – 6 публикации; Российский индекс научного цитирования eLIBRARY.ru /РИНЦ/ - 7 публикации;
- публикации, отразени в библиотечни каталози: Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ – 77 публикации; Университетска библиотека „Св. Климент Охридски“ – 48 публикации; Karlsruhe Virtueller Katalog /KVK - в British of Library / – 1 публикация; WorldCat OCLC – 15 публикации.

Организационните компетентности на доц. Замфиров са високо ценени и са дали основание за включването му в състава на Социално-битовата комисия на СУ „Св. Климент Охридски“.

Доц. Замфиров е носител на 6 награди на Департамента за информация и усъвършенстване на учители към СУ „Св. Климент Охридски“ за образователно-програмни продукти за образователен софтуер за обучение по математика на ученици с умствена изостаналост, категория „Флаш“ по математика за ученици със СОП;

Кандидатът е участвал в работни групи за изработване на статут за Докторантско училище на Факултета по начална и предучилищна педагогика; подготовка за документация за институционална акредитация на дистанционна форма на обучение в СУ „Св. Кл.Охридски“;за подготовка на доклад-самооценка за разкриване на процедура за акредитация на докторски програми за придобиване на ОНС Доктор по професионално направление 1.2. Педагогика; за подготовка и реализация на постдокторантури в СУ „Св. Климент Охридски“; за подготовка и провеждане на кандидат-докторантски минимум; за изработване на концепция за развиване и внедряване на образователен център за анимиране, консултиране и подпомагане на деца и ученици на преподаватели и служители от СУ „Св. Сл. Охридски“ в допълнителни дейности; за оптимизиране на дейности и процесите в СУ „Св. Кл. Охридски“ посредством единна информационна система; за участие в комисия по кандидат-студентски изпити, за финансовото състояние и финансовия мениджмънт на Факултета по предучилищна и начална училищна педагогика към СУ „Св. Климент Охридски“ и други.

Участва в експертни групи, определени от НАОА за програмна акредитация на професионално направление 1.2. Педагогика, област на висше образование 1. Педагогически науки.

Кандидатът е бил координатор на Докторантското училище към ФНПП към СУ „Св.Кл.Охридски“ и ръководител на Университетския център „Академия за деца“ към СУ „Св. Климент Охридски“.

Доц. Замфиров е бил научен ръководител на 7 успешно защитили докторанти.

3. Научни приноси

Основните научно-изследователски интереси и научни постижения на доц. Замфиров могат да се обособят в няколко научни пространства:

- авторски конструиран, апробиран и внедрен нов подход в идентифицирането на ученици със специални образователни потребности и талантливи ученици и подпомагането общообразователния и на ресурсния учител при работа тях. Проблематиката е разработена задълбочено и с актуално звучене с предлагане на модел, който би подпомогнал общообразователния учител в избора на резултативни подходи и методи за обучение в приобщаваща класна стая, в която има както ученик със СОП, така и талантлив ученик. Методите, описани в

монографията „Прилагане класическия подход на Жан Пиаже в българското приобщаващо образование“, са приложими към всички фокусни групи на приобщаващото образование. Представен е модел за определяне на интелектуално ниво на даден ученик, базиран на феномените на Пиаже, на диагностични тестове за психо-физическо развитие и за обследване на интелектуалното развитие. Проблематиката е интерпретирана в хабилитационния труд „Прилагане класическия подход на Жан Пиаже в българското приобщаващо образование“. Хабилитационният труд извежда нова визия и доказва по нов начин съществени нови страни на приложна и научна апликация на вече съществуващи научни области и диагностичен инструментариум [1].

Приложението на концепциите на Пиаже в процеса на приобщаващо образование и апликиране на компютърното моделиране и ИКТ в обучението на ученици със СОП са базирани в редица статии на кандидата - статии [6], [12], [15]. Експерименталните изследвания, разработени в статиите, доказват през концепциите на Пиаже и при използване на айтеми и феномени в корелационен аспект по Пиаже и по Бине-Терман, възможности за по-резултативно разработване на индивидуални програми, адекватни на напредъка на учениците с интелектуални затруднения и за ученици със СОП от други групи.

Иновативен тренд е открит в тенденциите за класификацията на умствената изостаналост - статия [8], като освен направения анализ на историческите тенденции в развитието на класификацията на умствената изостаналост през преглед на различните ревизии на Международната класификация на болестите, е изведена съпоставка между различните класификации на умствената изостаналост.

Перспективен модел за образованието на ученици с дислексия е отразения анализ на използването на концептуални карти в процеса на обучение [10]. Кандидатът интерпретира резултати от научно изследване на респонденти - учители относно възможностите за приложение на концептуалните карти в процеса на обучение на ученици с дислексия в точните науки като се прави обзор на четирите оценъчни таблици с концептуални карти, приложими в часовете по химия, биология и физика.

- *концептуалните аспекти на дигитални инструменти и технологии*, отразени в монографията „Теория и методика на обучението по компютърно моделиране и информационни технологии при ученици със специални образователни потребности“. В монографията се интерпретира използването на методи и средства за представяне, анализ, интерпретиране и пренасяне на данни, които се вписват в учебния процес по математика. Разработването и внедряването на иновативни дидактически концепции, основаващо се на използването на технологиите, е условие за подобряване на учебния процес по математика. В монографията се разглеждат варианти на компютърно моделиране и някои авторски компютърни програми,

които биха били от полза на учениците с нарушения в обучението в културно-образователната област Математика, информатика и информационни технологии [2], [3].

- *информационни технологии при ученици със специални образователни потребности* [4, 5, 11]. В тази група публикации са разгледани различни компютърни програми – авторски и чужди - като принос в компютърното обучение в начален курс за ученици със специални образователни потребности. С ясни аргументи, подкрепени с фактологически данни е доказано, че обучението в тази област е свързано с формиране на дигиталната грамотност на учениците чрез създаване на компютърни модели на познати обекти, процеси и явления и експериментиране с тях. Внесен е основен акцент върху езици за програмиране, които се определят като визуални, а те са базисни за следващия етап в развитието на текстовите езици за програмиране – в пример Microsoft Visual Studio, където редактирането на графическите обекти съответства на съществуващият текст на програмата. Овладяване на компетентности за визуалното програмиране е от значение и за развитието на мобилните приложения и използването на мобилни сензорни устройства [5]. Средата за визуално програмиране позволява да се напишат лесно както веб-приложения за различните браузъри, така и да се създадат конзолни приложения за програмиране на микроконтролери. Разгледани са езиците от т.нар. програмиране с блокове [11], които предоставят възможности за овладяване на първи език при въвеждането на учениците. Чрез данни от статистически анализ на резултатите, свързани с внедряването на авторски софтуер в редица български училища, се доказва, че прилагането на нов /авторски/ специализиран софтуер по учебния предмет математика за 1., 2., 3., и 4. клас за ученици със специални образователни потребности повишава разбирането и усвояването на учебния материал по математика от учениците със СОП в началния етап на основната образователна степен [5].

- *прилагането на неформални методи в обучението на деца и възрастни с увреждания* [13], [14]. В тази група публикации, се представя авторски създаден и внедрен модел за апликация на неформални методи на обучение сред ученици на възраст от 13 до 21 години в Република Кипър. Моделът е тримодулен и се прилага като социална услуга в продължение на пет години - услуга с три програми, която цели успешно професионално ориентиране и професионална реализация на младежи и възрастни с увреждания със съдействието на мрежа от организации в частния сектор [13]. Описват се основни използвани сфери на неформално обучение: театър, спорт, музика, изкуство, екологично образование и фотография. Прави се преглед на същността на някои от често използваните неформални методи на обучение в Кипър с последващ поставен акцент и върху приложението на айпад в класната стая.

Монографиите са рецензирани от хабилитирани преподаватели, които са признати специалисти в своите области, а статиите са в индексирани и реферирани български и световни издания.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Личният принос на доц. д.п.н. Милен Замфиров за развитие на процесите на приобщаващото образование за ученици със специални образователни потребности е неоспорим. Формулираните приноси и получените резултати са лична негова заслуга.

5. Критични забележки и препоръки

В публикациите на доц. Замфиров има ясно открити иновативни аспекти, свързани с прилагането на компетентностния подход в приобщаващото образование на ученици със специални образователни потребности, които могат да се разработват продължаващо с успешна научна теоретична и практическа приложимост.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от доц. д.п.н. Милен Замфиров **отговарят на всички на** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Кандидатът в конкурса **е представил достатъчен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“ и „доктор на науките“. В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси, които са получили международно признание като представителна част от тях са публикувани в списания и научни сборници, издадени от международни академични издателства. Теоретичните му разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на доц. д.п.н. Милен Замфиров е несъмнена.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Факултета по науки за образованието и изкуствата към СУ „Св. Климент Охридски“ за избор на доц. д.п.н. Милен Замфиров на академичната длъжност „професор“ в СУ „Св. Климент Охридски“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика)

11.09. 2020 г.

Рецензент: .....

(ак. дл. н. ст. име фамилия)